

ETELÄ-HÄMEEN SÄÄSTÖPANKKIEN RAHASTO

Hämäläisen tieteen ja taiteen tueksi

Rahasto perustuu Etelä-Hämeen säästöpankkien lahjoitukseen 1985, ja se tukee tieteellistä ja taiteellista työtä Kanta-Hämeessä. Lahjoituksella haluttiin tukea suomalaista ja paikallista kulttuuria, ja siihen osallistuivat Kanta-Hämeen Säästöpankin lisäksi Hauhon, Lammin, Lopen, Tuuloksen ja Rengon säästöpankit.

Säästöpankkitoiminta käynnistyi Kanta-Hämeessä 1846 rovasti Matthias Churbergin aloitteesta. Aluksi toiminta oli lähellä hyväntekeväisyyttä, mutta pankkitoiminnalla oli sittemmin merkittävä rooli maan ja maaseudun vaurastumisessa. Hämeenlinnan Säästöpankki oli seitsemäs Suomen perustettu säästöpankki. Pankkeja oli vähän, kunnes 1870-luvulla niiden määrä alkoi teollistumisen ja uuden kunnallisasetuksen myötä kasvaa nopeasti: Hausjärvelle perustettiin pankki 1875, Lamille 1877 ja Lopelle 1879. Renko ja Tammele saivat pankkinsa 1882 ja Hauho 1885.

Vuosisadan taitteessa maassa oli jo 192 säästöpankkia, ja tahti vain kiihtyi: 1910 niitä oli jo 376. Vuosisadan alussa Kanta-Hämeeseen perustettiin neljä pankkia, yksi niistä Tuulokseen 1902. Viimeisinä pankit perustettiin Hattulaan ja Kalvolaan 1919 sekä Riihimäelle 1930.

Pankkien sosiaalinen luonne muuttui 1800-luvun lopulla rahatalouden leviämisen ja säästöpankkien merkityksen kasvun mukana. Yhtenäiset säännöt pankkitoiminnalle saatiin 1895 vahvistetun säästöpankkiasetuksen myötä, mikä liikepankkien luoman kilpailutilanteen ohella edesauttoi säästöpankkien välisen yhteistyön syntymistä sekä uusien pankkien perustamista. Yhteistyön organisoinniseksi perustettiin Suomen Säästöpankkiyhdistys 1906 ja Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki (SKOP) 1909. Etelä-Hämeessä pankkien yhteistyötä ohjaamaan perustettiin Etelä-Hämeen Säästöpankkiyhdistys 1923.

Säästöpankkitoiminnan laajentuessa myös pankkien taletusvaranto kasvoi moninkertaiseksi. Kriisiajat, kuten



Eerik Kiltti asioimassa Hämeenlinnan vanhassa Säästöpankissa n. 1905. Kuva: Hämeenlinnan kaupungin historiallinen museo.



ensimmäinen maailmansota ja 1930-luvun lama, vähensivät talletuksia, mutta pääsääntöisesti Kanta-Hämeen pankit selvisivät vaikeista ajoista hyvin.

Vuonna 1945 noin 40 prosenttia alueen väestöstä oli säästöpankkien asiakkaita. Sodan jälkeen alkoi yhdistymisen aika, sillä Kanta-Hämeessä toimivat 19 pankkia olivat suhteellisen pieniä. Markkinaosuuden pieneneminen pakotti pankit kehittämään palveluaan liikepankkien suuntaan, ja 1960-luvulla laadittiin valtakunnallinen suunnitelma maan jakamisesta 38 säästöpankkialueeseen. Tyrvännön ja Vanajan pankit olivat fuusioituneet jo aiemmin Hämeenlinnan Vanhaan pankkiin; 1971 yhdistyivät Hämeenlinnan pankit ja vuotta myöhemmin tähän liittyivät Hattulan, Janakkalan ja Kalvolan pankit. Riihimäen pankin liittymisen jälkeen 1982 pankin nimeksi tuli Kanta-Hämeen Aluesäästöpankki. Hausjärven Säästöpankki liittyi siihen 1985. Suomea 1990-luvulla runnelleen laman jäljiltä säästöpankkitoimintaa Kanta-Hämeessä jatkavat Lammin Säästöpankki ja Kantasäästöpankki, joka muodostui Hauhon ja Rengon säästöpankkien yhdistyessä 2008.

Osuuskunta Sigillum/Markus Kivistö

Hämeen rahasto perustettiin 1960, ja se on yksi Suomen Kulttuurirahaston seitsemästätoista maakuntarahastosta. Rahasto tukee Kanta-Hämeen alueella tehtävää kulttuurityötä ja tieteellistä tutkimusta jakamalla apurahoja ja palkintoja kerran vuodessa. Etusijalla ovat kantahämäläiset hakijat ja maakunnassa tapahtuva tieteellinen ja taiteellinen työ. Lisätietoa www.skr.fi/ha.